

ТАВРІЙСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ
АГРОТЕХНОЛОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ДМИТРА МОТОРНОГО

**УДОСКОНАЛЕННЯ
ОСВІТНЬО-ВИХОВНОГО
ПРОЦЕСУ В ЗАКЛАДІ
ВИЩОЇ ОСВІТИ**

ЗБІРНИК НАУКОВО-МЕТОДИЧНИХ ПРАЦЬ

Таврійський державний агротехнологічний
університет імені Дмитра Моторного

**Удосконалення освітньо-виховного процесу
в закладі вищої освіти**

збірник науково-методичних праць

**Запоріжжя
2023**

УДК 821.161.2.09 (062.552)

У45

Удосконалення освітньо-виховного процесу в закладі вищої освіти: збірник науково-методичних праць / Таврійський державний агротехнологічний університет імені Дмитра Моторного. Запоріжжя : ТДАТУ, 2023. Вип. 26. 332 с.

Рекомендовано до друку вченою радою

*Таврійського державного агротехнологічного університету імені Дмитра Моторного
протокол №11 від 30.05.2023 р.*

Редакційна колегія:

Кюрчев С.В., д.т.н., професор, ректор ТДАТУ (головний редактор); Ломейко О.П., к.т.н., доцент, перший проректор (заступник головного редактора); Шарова Т.М., д.філол.н., професор, начальник ННЦ; Панченко А.І., д.т.н., професор, проректор з наукової роботи; Галько С.В., к.т.н., доцент, в.о. декана факультету енергетики та комп'ютерних технологій, Колокольчикова І.В., д.е.н., професор, в.о. декана факультету економіки та бізнесу; Іванова І.Є., к.с.-г.н., доцент, декан факультету агротехнологій та екології; Кувачов В.П., д.т.н., професор, в.о. декана механіко-технологічного факультету; Шокарев О.М., в.о. керівника ННІ ЗУП, кандидат технічних наук, доцент; Землянська А.В., к.філол.н., доцент кафедри суспільно-гуманітарних наук.

У збірнику подано матеріали науково-методичної конференції ТДАТУ «Удосконалення освітньо-виховного процесу в закладі вищої освіти» (29 травня 2023 р., м. Запоріжжя).

Публікації присвячені питанням розвитку вищої освіти в умовах дистанційного навчання, використання інноваційних технологій в освітньому процесі, впровадження результатів наукових досліджень з пріоритетних напрямів у фахову підготовку здобувачів освіти технічних спеціальностей, провідним тенденціям суспільно-гуманітарної освіти.

Збірник буде корисним науково-педагогічним працівникам, учителям-практикам, аспірантам та здобувачам вищої освіти.

Статті опубліковано мовою оригіналу

Адреса редакції: 72312, ТДАТУ, пр-т Соборний, 226,

м. Запоріжжя, Запорізька обл.

e-mail: nnc@tsatu.edu.ua

Навчально-науковий центр університету

© Автори публікацій, 2023

© Таврійський державний агротехнологічний університет імені Дмитра Моторного, 2023

ЗМІСТ

Антонова Г.В. <i>Дистанційне навчання: можливості та реальний досвід</i>	7
Болтянський Б.В., Болтянська Л.О. <i>Особливості використання ІТ-технологій в умовах дистанційного навчання</i>	13
Верхоланцева В.О., Паляничка Н.О., Фучаджи Н.О., Червоткіна О.О. <i>Міжнародна діяльність ТДАТУ в умовах воєнного стану</i>	21
Вершков О.О., Антонова Г.В. <i>Психологічна модель, що оперує формальними позначеннями емоційних станів</i>	26
Вершков О.О., Мацулевич О.Є., Тетервак І.Р. <i>Програмна реалізація процесу моделювання функціональних поверхонь двигунів внутрішнього згоряння при виконанні лабораторних робіт з дисципліни «Інформаційні технології у виробництві»</i>	31
Гулевський В.Б., Постол Ю.О., Ковальов О.О. <i>Використання інформаційних технологій як ефективного засобу вивчення дисципліни «Основи проєктування систем електрифікації»</i>	37
Дашивець Г.І., В'юник О.В. <i>Застосування сітьового моделювання виробничих процесів в інженерних дисциплінах</i>	47
Дереза О.О., Дереза С.В. <i>Особливості підготовки фахівців технічних спеціальностей</i>	56
Єременко Л.В., Ісакова О.І., Шлеїна Л.І., Зімонова О.В. <i>Аналіз підходів до розуміння конфліктності як якості особистості в соціальній психології</i> ...	63
Журавель Д.П., Бондар А.М. <i>Інноваційні технології профорієнтаційної роботи для здобувачів освіти технічних спеціальностей</i>	74
Землянський А.М., Землянська А.В. <i>Значення дисципліни «Політологія» для формування політичної культури майбутніх фахівців</i>	80
Зімонова О.В., Шлеїна Л.І., Ісакова О.І., Єременко Л.В. <i>Щодо формування комунікативної культури здобувачів вищої освіти</i>	89
Зінов'єва О.Г. <i>Організація самостійної роботи студентів на базі використання інформаційних технологій</i>	97

Ісакова О.І., Шлєіна Л.І., Єременко Л.В., Зімонова О.В. <i>Філософський аспект розвитку вищої освіти</i>	103
Ковальов О.О., Самойчук К.О., Фучаджи Н.О., Гулевський В.Б. <i>Формування навичок науковця при викладанні дисципліни «Методологія та організація наукових досліджень з основами інтелектуальної власності»</i>	112
Козлова Л.В., Малюк Т.В. <i>Методичні підходи до проведення навчальної практики в дистанційному режимі</i>	120
Колесніков М.О., Покопцева Л.А., Пащенко Ю.П. <i>Неформальна освіта – крок до кар'єрного зростання</i>	128
Кривонос І.А. <i>Імплементация інтерактивних методів у процес вивчення іноземної мови дистанційно студентами спеціальності «Готельно-ресторанна справа»</i>	140
Ломейко О.П., Самойчук К.О. <i>Динаміка контингенту здобувачів ТДАТУ в 2022-2023 навчальному році</i>	149
Мацулевич О.Є., Антонова Г.В. <i>Автоматизація робочого місця інженера-механіка</i>	160
Мацулевич О.Є., Дереза О.О., Тетервак І.Р. <i>Використання САD-системи UNIGRAPHICS для технологічної підготовки виробництва корпусних деталей</i>	166
Михайленко О.Ю., Чаплінський А.П. <i>Колористичне рішення учбових приміщень з урахуванням норм ергономіки</i>	176
Паляничка Н.О., Верхованцева В.О., Фучаджи Н.О., Червоткіна О.О. <i>Особливості викладання технічних дисциплін при дистанційному навчанні у період воєнного стану</i>	183
Панченко А.І., Волошина А.А., Мельник О.В., Волошин А.А. <i>Шляхи удосконалення дистанційного навчання при викладанні технічних дисциплін у вищій школі</i>	188

Покопцева Л.А., Колесніков М.О. <i>Розвиток особистості фахівця з агрономії під час навчання у вищій школі.....</i>	200
Попова І.О. <i>Формування soft skills у здобувачів вищої освіти енергетичного напрямку в процесі вивчення теоретичних основ електротехніки.....</i>	206
Попова І.О., Квітка С.О., Чаусов С.В. <i>Особливості організації освітнього процесу здобувачів-енергетиків із вивчення обов'язкових дисциплін в умовах воєнного стану.....</i>	216
Сабо А.Г. <i>До дискусії щодо доцільності застосування презентацій у навчальному процесі.....</i>	224
Самойчук К.О. <i>Методика написання наукової статті здобувачами вищої освіти технічних спеціальностей в умовах військового стану.....</i>	231
Сахно Л.А. <i>Кейс-технології у викладанні обліково-аналітичних дисциплін.....</i>	241
Скляр О.Г., Скляр Р.В. <i>Використання в освітньому процесі інтерактивних методів навчання.....</i>	250
Тараненко Г.Г. <i>Педагогічний дизайн як актуальна тенденція підвищення якості освіти.....</i>	259
Червоткіна О.О., Верхованцева В.О., Паляничка Н.О. <i>Основні тенденції розвитку професійної освіти в Україні і за кордоном.....</i>	265
Червоткіна О.О., Ковальов О.О., Фучаджи Н.О., Матвіїшин П.В. <i>Навчання під час війни в Україні.....</i>	273
Шаров С.В. <i>Методичні підходи до викладання технології проектування та адміністрування баз даних.....</i>	281
Шарова Т.М. <i>Навчальний процес релокованого закладу вищої освіти в умовах воєнного стану.....</i>	288
Шарова Т.М., Землянська А.В. <i>Використання Освітнього порталу в дистанційному навчанні: недоліки й переваги.....</i>	297

Шлеїна Л.І. <i>Академічна доброчесність як невід'ємна складова сучасної вищої освіти</i>	304
Шлеїна Л.І., Ісакова О.І., Єременко Л.В., Зімонова О.В. <i>Інформаційні технології та їх застосування у процесі викладання суспільно-гуманітарних дисциплін</i>	312
Kryvonos I. <i>The improvement of listening skills of future Hotel and Restaurant business specialists during the learning of the discipline «English for specific purposes»</i>	318
Lubko D. <i>Improving students' educational practice using interactive technologies on the Arduino platform</i>	326

Сабо А.Г., к.т.н., доцент

Таврійський державний агротехнологічний університет
імені Дмитра Моторного

ДО ДИСКУСІЇ ЩОДО ДОЦІЛЬНОСТІ ЗАСТОСУВАННЯ ПРЕЗЕНТАЦІЙ У НАВЧАЛЬНОМУ ПРОЦЕСІ

Анотація. У статті розглядається питання щодо доцільності широкого застосування презентацій у навчальному процесі в закладах вищої освіти в межах дискусії, що розгорнулася у світовій університетській спільноті в останні роки. Розглянуто аргументи та контраргументи сторін дискусії щодо можливої заборони або обмежень на презентації в навчальному процесі, особливості створення та застосування презентацій із ухилом у особливості такого застосування в умовах ЗВО України, подано певні рекомендації щодо цього та запропоновано заходи для покращення якості презентацій та їх можливого застосування.

Ключові слова: презентація, PowerPoint, університет, навчання, навчальна робота, лекція.

Постановка проблеми. Відомо, що презентації, які виконуються насамперед у програмі PowerPoint та подібних програмах, здавна знайшли широке застосування в менеджменті та навчанні. Так, різні версії програми PowerPoint (безсумнівного лідера серед програм для створення презентацій) застосовуються вже більше 30 років – таким терміном застосування навряд чи може пишатись будь-яка інша програма для широкого застосування [1; 2]. Але останнім часом, у останні 2-3 роки, йде широка дискусія щодо доцільності використання презентацій взагалі, й у навчальній роботі зокрема [1; 3–11]. Так, лунали навіть заклики заборонити використання PowerPoint (та інших програм для створення презентацій) в університетах [1; 3; 4; 8–10]. У той же час, застосування технічних засобів навчання, отже – і презентацій для різних форм навчальної роботи, все більш широко застосовується в закладах освіти України, і таке застосування певною мірою отримує сприяння з боку керівництва ЗВО, що подекуди йде в розріз зі світовою тенденцією. Саме тому є доцільним оцінити зваженість як визначених тенденцій, так і

можливих розбіжностей застосування таких презентацій як у зарубіжних, так і в українських університетах.

Аналіз досліджень і публікацій. Які ж аргументи насамперед висувають противники використання презентацій (насамперед створених у PowerPoint) у навчальному процесі, чому це питання взагалі постало?

Насамперед, противники використання презентацій PowerPoint вважають, що через саму природу подання на них інформації вони не відбивають необхідне для викладання складних речей глибоке аналітичне мислення, тому що важко представити ці складні ситуації на слайді. Це дає студентам хибну ілюзію ясності. Слайди викликають в учнів необґрунтовані очікування того, що слайди містять кожну деталь проектів, тестів і термінів виконання завдань. А через це вони нехтують своїми підручниками та не користуються бібліотекою [3; 4; 8–10].

Але чому PowerPoint усе ще використовується, якщо це погано? Більшість університетів оцінюють задоволення студентів, а не те, наскільки добре вони навчаються. Студенти люблять презентації переважно тому, що це набагато простіше, ніж підручники, вони зручні у використанні й більш доступні в інтернеті. Тому вважається, що презентації в PowerPoint перешкоджають аналітичному мисленню, опитуванню та вирішенню проблем, зазначається, що цей метод навчання робить учнів більш дурними, ніж традиційне користування підручниками.

По суті, всі ці претензії можна звести до трьох пунктів:

Слайди перешкоджають складному мисленню у слухачів.

Студенти приходять до висновку, що варто думати про курс як про певний набір слайдів.

Слайди заважають розумним очікуванням студентів та їх активному включенню в заняття.

Якими ж є доводи опонентів заборони використання презентацій у навчальному процесі?

Насамперед, вони визначають, що слайди PowerPoint та їм подібні – це лише певний інструмент, а тому джерело всіх недоліків – не «неправильний» інструмент, а лише його неналежне використання. Зокрема, якщо студенти стають надто залежними від слайдів PowerPoint і відчують, що слайди надають достатній навчальний матеріал, щоб стати експертом з предмету, то це помилка студентів. А якщо викладач вважає, що слайдів достатньо для того, щоб учень вивчив певні теми, прості або складні, то це помилка самого викладача. Власне, зазначені здобувачі освіти, що нехтують належним вивченням інших джерел, окрім самих

лише слайдів презентації, є студентами дуже посереднього рівня, а викладач, що так учиняє, є орієнтованим на масове навчання студентів саме такого рівня. Останнє явище примушує ставити питання до самої політики певного університету щодо того рівня викладання, на який він орієнтує своїх викладачів та студентів [5; 7].

Формулювання цілей статті. Розгляду досить протилежних позицій представників зарубіжної освітньої спільноти на це питання та особливості й доцільності застосування презентацій у практиці навчальної роботи в умовах вітчизняних ЗВО й присвячено цю статтю.

Виклад основного матеріалу і досліджень. Почнемо з того, що Microsoft представила програмне забезпечення PowerPoint ще у 1987 році, і сьогодні, за їх оцінкою, в PowerPoint щодня надається щонайменше 30 мільйонів презентацій у світі [1; 2; 12–14]. Але з часом дослідники вийшли з висновків, які демонструють, що слайди PowerPoint є надто спрощеними, а їх так звані «точкові пункти» не містять розкриття актуальної теми, завдяки чому й викладачі, і студенти утримуються від поглиблених досліджень [1; 3–8].

Слід зазначити, що використання презентацій прийшло в університети зі світу бізнесу та управління загалом, при цьому впровадження презентацій там насамперед мало на меті допомогти доповідачеві продемонструвати основні тези, цифри й факти, які супроводжували відносно коротку (зазвичай від 5 до 15 хвилин, але в жодному разі не більше 20-30 хв) доповідь, у якій доповідач наводить додаткові аргументи та розкриває ті положення, що коротко викладені на слайді [1; 12; 14]. Це обумовило певні обмеження на формат слайдів та спосіб їх подачі, зокрема й певні неписані правила щодо формату, змісту, кольорового оформлення та інших аспектів. При цьому слід зазначити, що з часом ці обмеження мають виражену тенденцію до посилення у бік більш стислого викладу, меншої інформаційної насиченості кожного слайду, у бік певного мінімалізму [14]. При цьому, хоч на підготовку доповідей у бізнесі й менеджменті взагалі, як правило, виділяється досить значний час працівників із досить високою оплатою (в усіх країнах різниця в оплаті години часу керівників високого рангу принаймні на порядок більша, ніж у академічному середовищі) – тобто витрачається значно більше часу й коштів, ніж для підготовки презентацій для навчальної роботи, дослідники цього питання визначають, що якість більшості презентацій є досить низькою.

Як це не парадоксально, але саме з бізнес-середовища та середовища управлінців високого рангу і з'явилася досить нищівна критика використання презентацій у цих сферах взагалі. Зокрема, можна згадати відомі приклади заборони презентацій у компанії IBM та їх суттєвого обмеження в деяких підрозділах Пентагону [1; 2; 11]. Що стосується використання презентацій у академічному середовищі, і насамперед у навчальному процесі, то тут слід зазначити, що:

1) на відміну від бізнес-презентацій, стандартна пара, або навіть година, у закладі освіти триває значно довше. Це вимагає підготовки більшого числа слайдів для презентації та додаткових заходів від викладача для концентрації уваги аудиторії;

2) у застосуванні в менеджменті публіка зазвичай є більш зацікавленою, ніж студентська аудиторія. Це вимагає додаткових заходів від викладача для концентрації уваги аудиторії;

3) зазвичай у викладанні потрібно розкрити більш складні процеси та зв'язки, ніж це відбувається у доповідях для задач менеджменту. Це вимагає якіснішої підготовки більшої кількості слайдів та застосування додаткових зусиль від викладача для пояснення складних концепцій, тому в ряді випадків це спонукає поряд із презентацією використовувати й інші засоби для пояснення зазначених концепцій.

Навіть із цього далеко не повного переліку розбіжностей видно, що підготовка презентації для навчальної роботи потребує помітно більше зусиль, умінь та часу, ніж середньої презентації для цілей бізнесу та менеджменту, причому за помітного обмеження в матеріальних ресурсах для такої роботи з непорівнянною нижчою оплатою цього роду праці.

Зазначені фактори ще більше змушують викладача замислитись над тим, чи є доцільним для нього і його студентів використання презентацій у навчальному процесі з урахуванням того, що якісна, продумана презентація потребує значних зусиль та часу на підготовку, а неякісна буде однозначно неефективною. При цьому, як зазначалося вище, такий вид подання інформації не тільки не може априорі бути засобом вирішення будь-яких проблемних питань, що постають як у повсякденній роботі викладача в плані його взаємодії з аудиторією, так і в ряді випадків стосовно змісту конкретного заняття чи дисципліни в цілому.

При цьому автор свідомо не торкається питання доцільності застосування форми, найбільш придатної для використання презентацій, – тобто лекцій у традиційному їх розумінні й формі – у навчальному процесі, оскільки це саме по собі є темою окремої тривалої дискусії.

Натомість автор вважає необхідним ще раз акцентувати увагу колег на важливості продуманої і ретельної підготовки як самих слайдів презентації, так і вбудовування її в загальний хід заняття, відсилаючи їх до відповідного джерела [12–14].

Слід зазначити, що в університетах нашої країни ще триває певний «медовий місяць» щодо ставлення до застосування презентацій у навчальній роботі. Певною мірою це пов'язано з відносно більш відстроченою появою в широкому обігу технічних засобів навчання та дещо відстроченим впровадженням комп'ютерних технологій у навчання в порівнянні з більш забезпеченими університетами розвинутих країн. Через це дещо відтермінованим є й усвідомлення негативних рис такої форми роботи в порівнянні з тими, хто має тут більший досвід користування. Використання презентацій опосередковано стимулюється й адміністрацією ЗВО, оскільки їх використання зазвичай вважається позитивним явищем на кшталт «застосування у навчальному процесі технічних засобів освіти та/або комп'ютерних технологій». Звісно, і викладачам приємніше мати справу з проєкторами та слайдами, ніж у традиційній формі бруднитися біля дошки ламкою крейдою та ганчіркою. Однак немає сумніву в тому, що й наші викладачі будуть змушені поставити собі ті самі питання, як це вже роблять освітяни з передових університетів розвинених країн.

Висновки.

1) Презентації можуть використовуватись у навчальному процесі, але при цьому слід усвідомлювати, що таке використання в жодному разі не тільки не є обов'язковим або ж бажаним.

2) Якщо викладач приймає рішення використовувати презентації в навчальному процесі, то при їх підготовці він повинен врахувати викладені в статті факти.

3) При цьому слід приділити належну увагу якісній і ретельній підготовці слайдів презентації, для чого варто оволодіти відповідними навичками, зокрема викладеними в зазначених вище джерелах.

4) Використання презентацій у навчальному процесі не повинно розглядатись апріорі як явище бажане, а тим більше – обов'язкове. Адміністрація закладу освіти не повинна вважати сам лише факт використання презентацій будь-якою перевагою чи позитивом у оцінюванні роботи викладача апріорі (наприклад, як «проведення занять з використанням комп'ютерної техніки» – хоч, на думку автора, саме лише

«використанням комп'ютерної техніки» без визначення конкретних переваг від того є не більше, ніж проявом карго-культу).

5) Викладач, що використовує або має намір використовувати презентації у навчальному процесі, має чітко усвідомити викладені вище обмеження, переваги та недоліки такого способу подачі інформації і в жодному разі не розглядати його як основний спосіб подачі інформації у відриві від конкретного завдання конкретного заняття та навчальної дисципліни в цілому.

6) Викладач має чітко довести до відома студентів, що представлена на слайдах презентації інформація в жодному разі не відповідає всьому різноманіттю інформації, що пов'язана із заняттям/дисципліною і зміст презентацій не може в жодному випадку розглядатись навіть як «мінімальний обсяг знань», достатній для складання іспитів чи проміжного контролю.

Література

1. Ralf P. Universities should ban powerpoint: it makes students stupid and professors boring. URL: <https://www.businessinsider.com/universities-should-ban-powerpoint-it-makes-students-stupid-and-professors-boring-2015-6>.

2. Tufte E. The Cognitive Style of PowerPoint. URL: https://www.inf.ed.ac.uk/teaching/courses/pi/2016_2017/phil/tufte-powerpoint.pdf.

3. Donovan P. I banned PowerPoint – and I'm a better teacher for it! URL : <https://www.irishtimes.com/news/education/i-banned-powerpoint-and-i-m-a-better-teacher-for-it-1.2947829>.

4. Why Malaysian Universities Should Ban Using Powerpoint NOW. URL : <https://www.worldofbuzz.com/malaysian-universities-ban-using-powerpoint-now/>.

5. Abu Ghaidah. Please, Do Not Ban PowerPoint in Universities. URL : <https://www.slidecow.com/blog/please-do-not-ban-powerpoint-universities/>.

6. Why PowerPoint Is Pointless And Universities Need To Ban It. URL : <https://m.dailyhunt.in/news/india/english/wittyfeed+india-epaper-witty/why+powerpoint+is+pointless+and+universities+need+to+ban+it-newsid-95992648>.

7. Deconstruction of the «Universities should ban PowerPoint – It makes students stupid and professors boring». URL: <https://nuwritersguild.wordpress.com/2017/03/03/deconstruction-of-the-universities-should-ban-powerpoint-it-makes-students-stupid-and-professors-boring/>.

8. Sørensen B.M. Let's ban PowerPoint in lectures – it makes students more stupid and professors more boring. Presentation software 'toxic to education'. URL: <https://www.independent.co.uk/news/education/lets-ban-powerpoint-in-lectures-it-makes-students-more-stupid-and-professors-more-boring-a7597506.html>

9. Shabeer A. «Why universities should ban PowerPoint?». URL: <https://dailytimes.com.pk/207671/universities-ban-powerpoint/>.

10. Armstron P. Stop Using PowerPoint, Harvard University Says It's Damaging Your Brand And Your Company. URL: <https://www.forbes.com/sites/paularmstrongtech/2017/07/05/stop-using-powerpoint-harvard-university-says-its-damaging-your-brand-and-your-company/#c41bfde3e65b>.

11. Why you shouldn't use PowerPoint for training! URL: <https://tribalhabits.com/why-you-shouldnt-use-powerpoint-for-training/>.

12. When NOT to Use PowerPoint URL: <http://wittcom.com/when-not-to-use-powerpoint/>.

13. Visualization Books URL: <https://www.goodreads.com/shelf/show/visualization>.

14. Wilke O.C. Fundamentals of Data Visualization. O'Reilly Media Inc., Sebastopol, CA 2019. 389 p.

Sabo A.G. Toward the discussion about the presentation usage into processes of teaching

Summary. The article deals with the question of the expediency of the wide presentation use in the educational process in higher education institutions in the framework of the discussion that has been taking place in the world university community recent years. The arguments and counter arguments of the parties of the discussion about possible ban or constraint of presentations in the educational process (especially the creation and application of presentations with the specific features for this application in the conditions of the Ukrainian universities) are given, some recommendations for that purpose are given, and measures are proposed to improve the quality of presentations and their possible application.

Key words: presentation, PowerPoint, university, teaching, educational work, lectures.

